



que vam aprendre a mestra, però, mentrestant, la fe no m'escalfa. Si l'home és una creació de Déu, el que veig aquests dies aquí no em dóna gaires confiança en aquesta creació tan endimoniadament complicada -i no m'allargo perquè temo que em lleixi la lletra el censor!-

Només em diverteixo de debò quan, dues tardes a la setmana, juguem un partit de futbol al batalló, en una era que hi ha prop del poble, on anem a descansar -un poble petit atapeït de milicians, amb plaça de missa, cafè i casa del poble on fem unes alifares que revifem un mort-. Allí ens esbargim de tot això de les guàrdies, les trinxeres i els combats. Quin fart de córrer darrera la pilota! Abans d'ahir vaig fer un gol de campionat. M'hauries de veure: vaig agafar la pilota al nostre camp, vaig passar-la al davant, vaig col·locar-me de cara a barraca i quan me la van passar, sense pensar, vaig llençar un xut al mig de la porteria. El porter va quedar parat. Li va passar per damunt del cap! M'hauries hagut de veure: ens vam abraçar i jo vaig cridar gol com si hagués guanyat la copa d'Europa: estava eufòric!

Vaig córrer tant amunt i avall de l'era que ara em fa un doloret el genoll esquerre i per això he anat a veure el Doctor Tarrés, que té muntat un hospital de campanya, en una vall seca que no puc anomenar perquè els facciosos no puguin interceptar aquesta carta i em fotin, a mi, un

paquet i a l'hospital un pepino (sic) al mig, que són molt salvatges aquests facciosos.

T'enviaré aquesta carta pel meu cosí Robert, que avui o demà ha d'anar a Barcelona. Si puc, pel mateix conducte, te n'enviaré més.

Si veus al pare i a la mare, digue'ls queestic bé. Que penso amb ells i que tornaré sa i estalvi. Que ara, aquí, tot està tranquil. Fan més estralls les febres maltes i la malària que no els trets dels feixistes!

Teu, amb moltes ganes de tornar.

Anastasi Remolà

PS. Això de la vida és molt complicat, Noèlia. Jo que pensava que tindria una vida plena - i vistosa-, com t'agrada dir a tu, ara resulta queestic entaforat en el cau d'una trinxera, corsecat pels polls, pels facciosos i per la por d'agafar la malària! I tu, tan lluny!



Gens, evolució, altruisme

La vida és un procés pel qual uns conjunts d'elements, anomenats gens, es dupliquen o repliquen, de tal manera que l'organisme que els porta mor després d'intentar deixar la màxima descendència. Mai podrem trobar restes dels primers organismes perquè no han pogut deixar fòssils. Segurament que els gens que tenien eren distints dels actuals que són més eficients, més aptes per a deixar descendència. És probable que aviat els científics creïn formes de vida simples, però mai sabrem com eren les primeres del nostre planeta.

Els organismes han evolucionat per a poder adaptar-se als canvis ambientals i s'han propagat el màxim que els ha permès la naturalesa del nostre planeta. Llegint llibres sobre l'evolució es pot comprendre com han arribat a formar-se òrgans tan complexos com els pulmons o la vista i com s'han format les distintes espècies.

Una espècie es forma en relativament poc temps, però cal que hi hagi uns individus aïllats, un canvi ambiental dramàtic i que hi hagi mutacions en alguns gens (petits canvis provocats per radiacions o per recombinacions de gens). La majoria de mutacions són dolentes per als individus i per tant s'eliminen en morir l'individu o els seus fills o es transmeten provocant malalties hereditàries. Però aquelles mutacions que beneficien els individus, és a dir, els fan més prolífics, poden arribar a formar una nova espècie, uns individus que no poden aparellar-se amb els de l'anterior espècie.

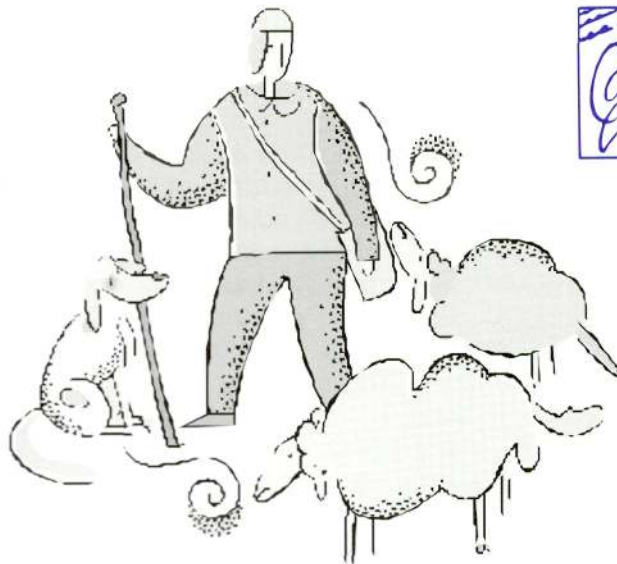
Les espècies ximpanzé, goril·la, orangutan, etc., i els homínids (dels quals només queda l'home) procedim del mateix animal comú; som com cosins més o menys llunyans.

Els altres homínids van desaparèixer perquè no estaven tan capacitats com l'home, en aquell ambient. Alguns homínids, com els neandertals, tenien fins i tot el cervell més gran que l'home, però nosaltres havíem adquirit una qualitat molt important: **l'ajuda als altres (altruisme)**. Això va facilitar un allargament de la vida, un millor desenvolupament del llenguatge i la divulgació dels distints descobriments (realitzar objectes, aprofitar les plantes, caçar millor...). L'altruisme ens va convertir en una nova espècie.

De la mateixa manera que la capacitat per a aprendre un idioma és genètica i tots la tenim, també la pràctica de l'altruisme ho és. Ara bé, així com l'aprenentatge d'un idioma beneficia directament a qui el practica, l'altruisme a vegades no. D'aquí que perquè l'altruisme quedés fixat genèticament va caldre que els qui el practicaven obtinguessin **sempre** a la curta o a la llarga un benefici. Aquest benefici pot ser de dues maneres: un plaer **immediat** si en ajudar no es perjudica a si mateix (s'ha demostrat que en els actes altruistes s'alliberen endorfines, és a dir, se sent benestar) o un plaer **futur** si en ajudar es perjudica a si mateix. Aquest plaer futur pot consistir en sentir-se recompensat més endavant, sentir plaer al recordar el passat, augmentar la confiança en si mateix, tenir fortalesa per a resistir les adversitats, etc.

Caldría divulgar més enquestes o estudis que relacionen l'altruisme amb la felicitat. Això serviria per a convèncer a més persones que els qui practiquen l'altruisme no perden el temps i també serviria per a contrarestar l'efecte negatiu que causen tantes pel·lícules o novel·les en què el protagonista és una persona immoral sense que al final quedi castigada. Tampoc els historiadors han contribuït a divulgar la vida normal de la gent: el que era important per a ells era divulgar les guerres, les vides dels famosos, la construcció de monuments, etc.

La nostra espècie, l'home, fa molts mils d'anys que no evoluciona per a crear una nova espècie perquè no li ha calgut competir dramàticament amb altres espècies (no ha patit unes condicions climàtiques o ambientals difícils i les adquisicions culturals li han permès adaptar-se a quasi tots els ambients de la terra). Simplement ha anat ocupant gran part del planeta i només ha evolucionat suprimint uns pocs gens i creant altres varietats de gens (el del color de la pell, la forma dels ulls, l'assimilació de la llet per les persones grans, etc.). Durant més de 150.000 anys va viure de la caça i la recol·lecció de plantes.



Però el descobriment de l'agricultura i la ramaderia fa uns 10.000 anys va canviar el món: va portar un desenvolupament molt gran dels assentaments humans, unes societats massa poblades, que va frenar la **pràctica** de l'altruisme; ja hi havia més menjar, no necessitaven tant l'altruisme o l'ajuda mútua. És a dir, no necessitaven l'altruisme **per a subsistir**, però tampoc es beneficiaven del **plaer que comportava la seva pràctica**. I així van néixer els succedanis de l'altruisme: les creences en les grans religions jeràrquiques, les quals, cal reconèixer-ho, sempre han alabat els actes altruistes (com si la **nostra ment** necessités valorar o exercitar l'altruisme), però quasi sempre amb l'objectiu d'agradar als deus o aconseguir els paradisos, i perquè la seva pràctica beneficiava al conjunt de la societat. **I encara diuen que el fonament de l'ètica és la religió.** En lloc de la caça en comú, existia la propietat comunal de la terra, i els oficis artesans es van multiplicar i van donar lloc als gremis protectors; però les noves circumstàncies van propiciar que **alguns** s'aprofitessin dels altres, lluitessin entre ells, s'apoderessin del que podien, escampessin la seva immoralitat.

I arriba la revolució industrial que transforma l'agricultura, la ramaderia i els oficis. Creix de nou la població i el saber científic s'accelera. Neixen les utopies anarquistes i comunistes i els obrers es defensen creant sindicats i es funden els partits.

I últimament arriba l'explosió de l'electrònica, que accelera la mundialització de l'economia i de les comunicacions.

Ara cal pensar i actuar mundialment.

Per a **pensar mundialment** cal: 1) entendre la genètica (les persones tenen pocs gens



diferents uns dels altres, i aquests gens que tenim diferents estan distribuïts per totes les races del món); 2) entendre el sentit de l'evolució (els gens només intenten estendre's per tot el planeta i l'home no és més que un organisme al servei dels gens, però que finalment ha descobert aquest procés), i 3) entendre que sense una nova font d'energia no contaminant (la de fusió?) hi haurà catàstrofes naturals que disminuiran la població mundial i portaran molts patiments. Per això, si a més de practicar l'altruisme lluitem per conservar i millorar el planeta i procurar que hi visqui el màxim de gent possible (en aquest moment hem de reduir la natalitat) i en les millors condicions possibles, ens sentirem més feliços i morirem satisfets. Quant a les migracions, cal respectar d'alguna manera els drets que la naturalesa atorga als qui primer arriben a un territori (si dos animals es disputen un territori,

guanyarà el que primer hi ha arribat).

Per a **actuar mundialment** cal anar a favor de la mundialització de la política, però sense partidismes i corregint els inconvenients de la mundialització o globalització econòmica practicada fins ara. Per a tot això calen molts diners que han de sortir dels impostos i la gent els acceptarà (sobretot els rics) si entén **què és la vida**.

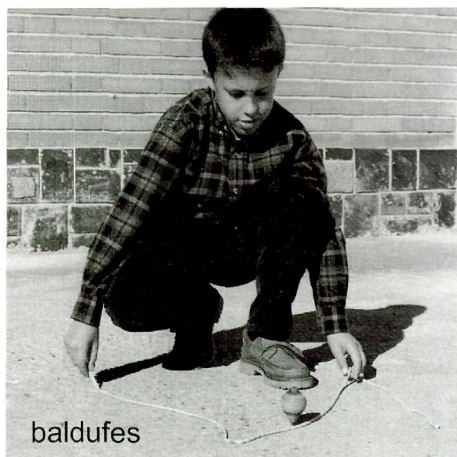
En resum: la ciència i l'educació transformaran la humanitat i es conservaran les espècies, les cultures i les llengües que resisteixin aquests anys de transició.

Cosme Saló Ibars

“I un dia la guerra civil esclatà...”

Continuant amb el relat ja encetat en altres edicions d'aquesta revista donarem a conèixer aquí alguns records d'infantesa del protagonista. Aquest capítol està centrat en les festes que es celebraven en aquells temps i com eren viscudes amb alegria i intensitat. També coneixerem alguns jocs habituals practicats pels infants, així com alguna cançoneta divertida. Alguns d'aquests jocs són els que ara s'anomenen jocs tradicionals i que s'intenta recuperar per no perdre el seu record. En aquesta revista hi ha una secció dedicada a aquest menester. Nosaltres ens hi afegim amb algunes pinzellades senzilles. També farem esment d'algun entreteniment per a petits i grans, com ho era l'arribada dels soldats per fer pràctiques de tir. Diferents formes d'entretenir-se per a temps diferents!

Neli Peirau



baldufes

Capítol IV

Quan era jove, moltes vegades em preguntava com un nen passava a ser adult.

Jo creia que aquesta transformació es donava en un tancar i obrir d'ulls, és a dir, de forma precipitada. De vegades em ve aquest pensament i encara somric.

Jo he passat, sense cap mena de transició, de la infància a l'edat adulta. No he gaudit de l'adolescència; responsables d'aquest fet són les dificultats de la vida. Però no pretenc tampoc tenir l'exclusivitat d'aquest fet, per desgràcia.

Seria curiós saber si els nens d'avui en dia també es plantegen aquesta mateixa pregunta.

Parlant d'aquest període d'infància, al nostre poble, com en altres llocs, es celebraven algunes festes amb més o menys ressonància per als nens.

Així, per exemple, per Nadal, alguns membres de la família ens reuníem. Sempre ho vam celebrar a casa del padrí matern. Un familiar era l'encarregat, durant el decurs de l'any, de recollir un tronc d'arbre o un vell tac de fusta de la forma més estrofolària possible. Aquest tronc es posava a la llar de foc i ens assèiem al seu voltant. Als petits ens donaven un bastó i havíem de pegar al tronc amb aquest bastó tot cantant:

“Tronc de Nadal, no caguis arengades que són salades, caga torrons que són millors”.